

İnsani Değer Olarak Miras ve Peyzaj
(*Heritage and Landscape as Human Values*)
hakkında
Floransa Bildirgesi (2014)

Kültürel mirasın ve peyzajların barışçıl ve demokratik toplumları desteklemek için taşıdığı değere ilişkin ilke ve tavsiyeler bildirgesi

Sunuş

Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS)'un 18. Genel Kurulu için 94 ülkeden 1.650'ün üzerinde katılımcı 9-14 Kasım 2014 tarihlerinde Floransa'da bir araya gelmiştir. 1.300 teknik önerge ve miras uzmanları arasındaki çeşitli görüş alışverişleri sonucunda, barışçıl ve demokratik toplumları desteklemek açısından kültürel mirasın ve peyzajların taşıdığı değere ilişkin ilke ve tavsiyeler içeren ve aşağıda sunulan Bildirge ortaya çıkmıştır. Tüm bireyler ve topluluklar^(a), kültürel miras ve peyzajın özgünlüğünü ve kültürel çeşitliliğini bir insan hakkı olarak korumakla görevli oldukları kadar, bu kültürel miras ve peyzajdan yararlanma hakkına da sahiptir. Bu bildirge, bugünkü ve gelecek kuşakların karşı karşıya olduğu zorluklarla baş edilebilmesi için, miras yönetimi etiği ve uygulamaları üzerine derinlemesine düşünülmesini teşvik etmektedir. ICOMOS, kültürel mirasın barış ve birlikteliğin bir tanığı olma potansiyeline odaklanan, uyumlu gelişmeye dair tümel^(b) vizyonu sayesinde, bu sürecin önderliğini yapabilir.

2014'te ICOMOS "İnsani Değer olarak Miras ve Peyzaj" temasına adanmış olan 18. Genel Kurulu ve Bilimsel Sempozyumunu kutladı. Bu bildirge ICOMOS'un amaçlarını ve UNESCO ile Dünya Miras Alanları ile ilgili somut ve olmayan değerleri incelemeye yönelik işbirliğini yansıtmaktadır ve örgütün uzman becerilerini seferber etmek için bir fırsattır. Floransa Sempozyumu'nda gerçekleşen diğer tartışmalar kapsamında, "yerin ruhunu"¹ ve insanların kimliğini korumak ve böylece yaşam kalitelerini iyileştirmek için, bir alanı Dünya Mirası olarak incelemek ve değerlendirmenin, insani "değerleri" korumaya ve bunlara saygı göstermeye dair etik bir bağlılık olarak sayılması gerektiği önerilmiştir.

Bu etkinlik aynı zamanda ICOMOS topluluğunun Venedik Tüzüğü'nün 50. ve Nara Belgesi'nin 20. yıldönümlerinin kutlaması için olağanüstü bir vesile olmuştur. Böylelikle aynı anda hem kendi kuruluş yasamızı ve bu yasanın potansiyelini, hem de özgünlük² üzerine birçok bilimsel ve felsefi tartışmanın ürünü olan ve kültürel ifadenin çeşitliliğini destekleyen kilit bir belgeyi³ kutlamaktayız. Günümüzün sorunlarına bir yanıt olarak, 2014 Sempozyumu'nun ana amacı, çeşitli kültürlerden kişilerin ve grupların dahil olmasını ve katılımını sağlamak; bir yandan da kültürel mirasın insani değerlerinin tanınmasına katkıda bulunacak, diğer yandan kültürel çeşitliliği koruyacak ve teşvik edecek ilkeleri, stratejileri, standartları ve uygulamaları tanımlama işinde yol almak; bu doğrultuda gerekli örgütsel çerçeveyi ve becerileri geliştirmek için birlikte

¹ ICOMOS, *Declaration on the Spirit of Place* (Yerin Ruhu hakkında Bildirge) (Quebec, 2008)

² ICOMOS, *Nara+20: On Heritage Practices, Cultural Values and the Concept of Authenticity* (Nara+20: Miras Uygulamaları, Kültürel Değerler ve Özgünlük Kavramı Üzerine) (2014)

³ UNESCO, *Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions* (Kültürel İfadelerin Çeşitliliğinin Korunması ve Desteklenmesi hakkında Sözleşme) (Paris, 2005)

çalışmak idi⁴. Bu ilkeler daha önceki uluslararası belgelerde⁵ ve insan haklarının ve kültürel mirasın korunması ile ilgili kuruluş sözleşmelerinde⁶ iyi bir şekilde ifade edilmiştir.

ICOMOS, Sempozyumun temasını sürdürülebilir gelişme (BM Sürdürülebilir Gelişme Hedefleri) bağlamında değerlendirmiş, böylece BM Binyıl Kalkınma Hedefleri'ne (*Millennium Development Goals*) kültür başlığının dahil edilmemesinden dolayı kaçırılmış olan fırsatı telafi etmeyi hedeflemiştir. UNESCO da halihazırda bu hedefe yönelik çalışmalarını Ekim 2014'te Floransa'da da tartışılan⁷ 2015 Sonrası Kalkınma Gündemi'ne (*Post-2015 Development Agenda*) katkıları yoluyla sürdürmektedir. ICOMOS, dünyanın en büyük kültürel, hükümetler-arası ve hükümet-dışı kuruluşlarından bazıları ile birlikte bu konuları görüşmüş, bu görüşmelere ilişkin fikirlerini geçtiğimiz Sempozyumda sunmuştur.

Sempozyum Bildirgesi

ICOMOS'un 2014 Floransa Bildirgesi, kültürel çeşitliliğin miras ve peyzaj değerleri aracılığıyla ifade edildiği kültür tartışmalarının merkezine insanları yerleştiren, sürdürülebilir, uyumlu ve kültürlerarası gelişmeyi teşvik etmek için ICOMOS'un yol göstermesini sağlayacak, geniş bir tartışmayı desteklemektedir.

Kültürü toplum ile tamamen bütünleştirmek konusundaki sorumluluğumuzun ve ICOMOS'un etik yükümlülüğünü somut eyleme dönüştürmekte kullanılabilecek ortak araçların gerekliliğinin farkındayız. ICOMOS üyelerinin, dünyanın kültürel mirasının yönetimi yoluyla yaşam kalitesini iyileştirme amaçlı önerge, belge ve sözleşmeleri oluşturmakta aktif işbirliği göstermek ve bütünleşmeye ve kültürlerarasılığa katkıda bulunacak ortak teknik kaynaklar yaratmak konularında sorumlulukları olduğunu da biliyoruz.

Peyzajların, geçmiş kuşakların yaşayan hafızası olmaları ve gelecek kuşaklara somut ve somut olmayan bağlantılar sağlayabilecek olmaları dolayısıyla, kültürel mirasın ayrılmaz bir parçası olduğu kabul ediyoruz. Kültürel miras ve peyzaj, toplulukların kimliklerinin vazgeçilmez bir unsurudur ve biyolojik çeşitliliğin de korunmasını güvenceye alan geleneksel uygulamalar ve bilgiler üzerinden yaşatılmalıdır.

Peyzajlar bugün beklenmedik tehditlerle karşı karşıya kalmıştır; kültürel ve doğal miras arasındaki ilişkinin yürütülmesiyle ilgili uygulama deneyimleri paylaşılarak ve yeni yaklaşımlar izlenerek bu tehditlerin yönetilmesi gerekmektedir. İnsan haklarının korunmasına ve yeni ile geleneksel bilginin ve yerel yönetişimin güçlendirilmesine dayalı bir yaklaşıma ihtiyaç vardır.

⁴ ICOMOS, *Heritage as a Driver for Development (Gelişmenin İtici Gücü olarak Miras)* (Paris Bildirgesi 2011)

⁵ Hangzhou Bildirgesi, *Placing Culture at the Heart of Sustainable Development Policies* (2013). (Sürdürülebilir Gelişme Politikalarının Kalbine Kültürü Yerleştirmek)

UNESCO, *Recommendation on Historic Kentsel Peyzaj* (Tarihi Kentsel Peyzaj hakkında Tavsiye Kararı) (2011). Barbados Bildirgesi – *Global Conference on the Sustainable Development of Small Island Developing States* (Gelişmekte olan Küçük Ada Ülkelerinin Sürdürülebilir Gelişmesi hakkında Küresel Konferans) (1994).

⁶ *Council of Europe Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society* (Avrupa Konseyi, Kültürel Mirasın Toplum için Değeri hakkında Çerçeve Sözleşme) (2005), diğer adıyla Faro Bildirgesi. UNESCO'nun "...kültürel mirasa ilişkin hakların, Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'nde tanımlandığı şekilde kültürel yaşama katılma hakkının içinde barındığına" ilişkin kaygısını tanımaktadır.

⁷ UNESCO, *Dichiarazione di Firenze 4 Ottobre 2014 "Cultura, Creatività e Sviluppo Sostenibile. Ricerca, Innovazione, Opportunità"* (4 Ekim 2014 tarihli, "Kültür, Yaratıcılık ve Sürdürülebilir Gelişme. Araştırma, Yenilik, Fırsatlar" hakkında Floransa Bildirgesi), UNESCO'nun Kültür ve Kültür Endüstrileri hakkındaki Üçüncü Küresel Forumu) (2014).

18. Genel Kurul katılımcıları bu Bildirgeyi hükümetlerarası kuruluşlara, ulusal ve yerel yönetimlere ve tüm kuruluş ve uzmanlara hitaben sunmakta, aşağıdaki eylemleri tavsiye etmektedir:

1. Turizm ve yorumlama yoluyla toplulukların kimliklerinin paylaşılması ve deneyimlenmesi

1.1 Topluluk kimliklerinin paylaşılması: toplulukları ve turistleri güçlendirmek için fırsatlar

- a. Toplulukların kimliklerinin birbirinin aynı veya durağan olduğu çok az görülmektedir; aksine kimlik, güncel jeo-politik koşullar bağlamında geçmişin ve bugünün paslaşması ile sürekli evrilen, canlı bir kavramdır. Dünyanın her yerinde, tezat- ve sıklıkla çatışma- içindeki topluluk kimlikleri, turizmin ekonomik, sosyal ve kültürel faydalarından nasibini almak amacı taşıyan kültürel miras turist destinasyonlarında sunulan çeşitli etkinlik ve hizmetler yoluyla ifade edilmektedir (ve bu etkinlik ve hizmetlerce olumsuz veya olumlu yönde biçimlendirilebilir).
- b. Hizmet sunumu, girişimcilik, kültürel üretim veya gönüllü etkinlikler yoluyla toplulukların turizme katılımı, kültürel miraslarını takdir etmeleri için bir aracı olabilir ve alanda yaşayan toplulukların çeşitli kimliklerini olumlu biçimde tanıtmak için (kapasite geliştirme ile desteklenen) fırsatlar sağlayabilir.
- c. Toplulukların ziyaretçilerle paylaştıkları gelenekler- festivaller, danslar ve mutfak kültürleri- zaman içinde küçük değişikliklere uğramakta ve bu gerek yerli halk gerekse ziyaretçiler için düşük nitelikli bir deneyim yaşanmasına sebep olabilmektedir. Yüksek düzeyde kültürel farkındalığa ve kendi içindeki eşsiz kültürel değerlerin ayırıcına varma kapasitesine sahip bir topluluk, benimsediği kültürel mirasın bütünlüğünü, özgünlüğünü ve sürekliliğini korumakta daha güçlü bir konumdadır.
- d. Yerel toplulukların afet ve çatışmadan etkilenmiş kültürel miras alanları ile ilgilenmesi, iyileşme nekaat ve uzlaşma için fırsatlar sunmaktadır. Topluluklar, acı dolu hatıralar karşısında kendi hayatlarının düzenini yeniden kurarken, peyzajın içinde mevcut olan fiziksel anıtları koruyarak veya yeni anıtlar yaratarak, 'insanlık suçları'nın veya afetlerin sebep olduğu yıkımın ve can kaybının oluşturduğu psikolojik yaraları kaydedebilir. Buna bağlı olarak da, bu anıtlar birer ziyaretçi çekim noktası olarak, topluluklarca yapılan çeşitli yorumlamalar ve turistlerle sürdürülecek bir diyalog için fırsatlar yaratmaktadır.
- e. Bir mekanın -somut ve somut olmayan- mirası hakkında ev sahibi topluluk ve ziyaretçiler arasında varolan bilgiyi ve kültürel farkındalığı artırmak, 'bilgi için seyahat' kavramına bağlı olarak, anlamlı kültürlerarası diyalogun gelişimine, kültürel farklılıklara bireysel düzeyde saygı duyulmasına ve turist deneyiminin kalitesinin artmasına yardımcı olmaktadır. Bu, barış içinde birlikte yaşamanın temelidir.

1.2 Kültürel etkileşimler ve iletişim: deneyim yoluyla bilgi oluşturmak ve algıları değiştirmek

- a. Yerel turizm bağlamında sürdürülebilir koruma ve somut olmayan kültürel mirasın muhafaza edilmesi, ancak yerel topluluklarda bu konudaki farkındalığın, derin bilginin ve kendi miraslarının değerine ve eşsiz bir kültürün yaratılmasında - ve yaratılmaya devam etmesinde - bir araya gelmiş çeşitli etkenlere ilişkin anlayışlarının geliştirilmesi ile başarılabilir.
- b. Yerel topluluk üyeleri ve özellikle gençler arasında, mirasları ile ilişki kurmalarına ve onu yorumlamalarına ve de ziyaretçilerle başarılı iletişim kurmalarına destek vermek için kuşaklararası kapasite geliştirilmesi, aynı anda hem ziyaretçi deneyimlerini zenginleştirme hem de kendi öz-değer ve kimlik duygularını güçlendirme yönünde ikili fayda sağlayacaktır.
- c. Ziyaretçiler ve topluluklar arasında iki yönlü iletişim aynı zaman merak uyandırabilir, (uygun durumda) çoklu yorumlamalara imkan verebilir ve ev sahiplerinin kendi hikayelerini kişisel bir biçimde anlatmalarını sağlayabilir.
- d. Toplum-odaklı turizmin gelişimi, ziyaretçilerin daha kişiselleştirilmiş ve yaşamı zenginleştirici deneyimlere ilişkin artan beklentisine karşılık gelmektedir. İşbirliği-odaklı ve etik yerel turizm ağları, kültürel etkileşimleri aktif ziyaretçi katılımının merkezine alan, özelleşmiş turizmin itici gücüdür.

- e. Kültürel mirasa ilişkin özgün, bütünsel ve insanı sarmalayan deneyimler, turizm yoluyla oluşan kültürlerarası diyalogun kilit bir bileşenidir ve bir topluluğun diasporasının kendi geçmişiyle turist olarak yeniden ilişki kurmasının önemli bir unsurudur.
- f. Kültürel etkinlikler, turizmi kendilerine çekmeyi amaçlayan birçok topluluk için stratejik araçlardır. Dini veya seküler yerel ritüellere, özenlice yapılandırılmış, kapsayıcı bir yaklaşım ve kültürel festivaller yoluyla yaratılan eğlence ile karşılıklı bilgilenme, hüznün ve zevkin dengeli bir birleşiminin paylaşılması ve geliştirilmesi, eğer iyi yönetilirse, bizi adım adım daha zengin bir coğrafyaya doğru götürebilir.

1.3 Kültürel mekanlar: kültürel mirasın geliştirilmesi için çerçeveler bulunması

- a. Fiziksel çevrenin planlanmasına ilişkin yaratıcı çözümler, hem ziyaretçilerin hem toplulukların bir mekan ile daha derin karşılıklı yarar ilişkisi kurmalarını sağlayabilir. Örneğin kültürel koridorlar, geleneksel rotaların hassas bir şekilde yeniden işler hale getirilmesiyle tarihi araştırmaların değerini ve mekanın kültürel önemini öne çıkarabilir.
- b. Turist destinasyonlarındaki kültürel miras alanlarına erişimin etkili olması için, planlamaya ve yorumlamaya çok-katmanlı bir yaklaşım gereklidir. Yorumlama planlaması ve kalite kontrol mekanizmaları için duruma göre özelleşmiş stratejiler aracılığıyla, fiziksel, entellektüel, duygusal ve ekonomik erişim türleri birbiriyle uzlaştırılmalıdır.
- c. Yaratıcı mekanlar – ister sanal ister gerçek olsun – somut ve somut olmayan kültürel miras arasındaki ilişki örüntüsüne bağlıdır. Gelip geçici olana dair hatıralar, ziyaretçi deneyiminin ayrılmaz bir parçasıdır ve bu hatıraları gelecek için muhafaza etmenin ve zenginleştirmenin yeni yöntemleri bulunmalıdır.
- d. Kültürel turizmin gelişimine yönelik tutarlı toplum-odaklı stratejiler, mekan ile dinamik kültürel gelenekler arasındaki bağlantının önemini anlaşılmasına bağlıdır.
- e. Turist destinasyonlarındaki kültürel miras alanlarının korunmasına ve yönetimine ilişkin örgütlenme, koruma planlamasını benimseyen fakat ötesine de geçen, bütünlük plan, politika, yönetmelik ve uygulamaların oluşturduğu bütünsel bir sistem gerektirmektedir.
- f. Bütünlük bir mekan ve turizm planlaması: toplulukların rolünü destekleyebilir; kaliteli kültürel ürünlerin ve kültürel miras deneyimlerinin bir arada yaratılması için bir gündem oluşturabilir; yenilikleri ve küresel turist ve miras endüstrilerindeki değişen önceliklere göre belirli bir yerde ve anda bunlara uyum sağlanmasına yardımcı olabilir, böylelikle de toplulukların kimliklerini pekiştirebilir.

2. Kültürel habitat olarak peyzaj

2.1 Toplum odaklı bir yaklaşım

- a. Peyzaj kavramı – ister kentsel ister kırsal anlamda olsun – uyumlu gelişme için yeni bir paradigma haline gelmekte, ekonomik, sosyal ve çevresel süreçleri bütünlükte bir yaklaşım sunmaktadır.
- b. Kentsel ve kırsal peyzajlar arasında, kültürel, sosyo-ekonomik ve çevresel süreçlerle, aynı zamanda insan nüfusunun esenliğiyle ilgili çok çeşitli ilişkiler bulunmaktadır.
- c. Yerel toplulukların kendi kültürel miraslarıyla – ve aynı zamanda yenilikçi ve geleneksel uygulamalarla – ilgilenmesi, onları tanıması ve onlara saygı göstermesi, çok-işlevli peyzajların daha etkili yönetimini ve yönetişimini sağlayarak, bu peyzajların dayanıklılığına ve uyum sağlayabilirliğine katkıda bulunabilir.

2.2 Kültür ve doğanın bileşimi olarak peyzaj

- a. Kültürel peyzajlar sadece koruma alanları olarak değil, aynı zamanda sürdürülebilir gelişme stratejilerinin başarıyla uygulanabileceği yerler olarak görülmelidir.
- b. Birçok peyzajda, “doğal” ve “kültürel” gibi kavramlar anlamlarını büyük oranda yitirmiş, bu kavramlar yerine, sadece yerleşimlerin ve tarımın değil, aynı zamanda canlı türlerinin ve

canlıların yaşam alanlarının da insanlar tarafından belirlendiği ve korunduğu bir “biyokültürel anlayış” gelişmektedir.

- c. Koruma ile yenilik arasındaki yapay ayrımın sorgulanmasının zamanı gelmiştir; bu bağlamda kültürel peyzajlar, yeni ekonomik gelişme modelleri, iklim değişikliğine karşı tutumlar, risk yönetimi, biyolojik çeşitliliğin korunması ve insan sağlığı ışığında alınacak birer ders olarak görülmelidir.

2.3 Büyümenin itici gücü olarak peyzaj

- a. Biyolojik ve kültürel çeşitlilik arasında peyzaj düzeyinde gerçekleşen etkileşimin ve bunun geçim kaynaklarının ve insan refahının geleceği için ne anlama geldiğinin daha iyi anlaşılması için, daha ileri düzeyde disiplinlerarası ve disiplinler-ötesi araştırmalara ihtiyaç vardır.
- b. Doğal bilimler ile sosyal ve beşeri bilimler arasındaki ayırmadan kaynaklanan önemli entelektüel fikir ayrılıklarını aşmak gerekmektedir. Peyzaj planlaması, yönetimi ve korumasında yeni araçlar geliştirebilmek için bu disiplinler arasında geniş kapsamlı işbirliği gerekmektedir.
- c. Kültürel peyzajlara ilişkin ulusal ve uluslararası taahhütleri etkili biçimde yerine getirebilmek için kamunun bilinçlenmesine ve siyasi eyleme ihtiyaç vardır.

3. Geleneksel bilgi yoluyla sürdürülebilirlik

3.1 Geleneksel bilginin yarattığı gündelik yaşam kalitesi

- a. Eski uygarlıklardan günümüze aktarılmış olan geleneksel bilgi sistemlerinin kalkınmadaki rolü hakkındaki araştırmaların ve bilinçlendirmenin desteklenmesi gerekmektedir.
- b. Geleneksel bilginin ürettiği kimliklerin, sosyal bütünlüğün, sosyal katılımın ve yaşam kalitesinin önemi anlaşılmalıdır.
- c. Geleneksel teknikler ve uygulamalar ile ilgili anlam, sembolizm ve ritüellere ilişkin daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.
- d. Toplulukların sağlık, beslenme ve yaşam tarzı ile ilgili sahip olduğu geleneksel sistemler tespit edilmelidir.
- e. Geleneksel ve yöreye özgü bilgiye ve sistemlere sahip yerel toplulukların ve yöreye ait halkların haklarının desteklenmesine ihtiyaç vardır.

3.2 Geleneksel bilginin ve uygulamaların dengeli teknolojik, yenilikçi gelişme programları ve sürdürülebilir gelişmenin dayanağı olarak değeri

- a. Yeni bir teknolojik paradigmayı ilerletebilmek için geleneksel sistemlere ilişkin bilgi artırılmalıdır.
- b. Geleneksel bilgiye ilişkin bir tipoloji tespit sistemi ile bu konudaki örnekleri ve iyi uygulamaları içeren bir veritabanı oluşturulmalıdır.
- c. Bütünsel, mütecevaz olmayan ve sürdürülebilir bir yaklaşım ile, geleneksel ve modern teknik ve teknolojilerden dengeli biçimde yararlanılması desteklenmelidir.

3.3 Miras alanlarına ve toplulukları ve insanları koruyan karar süreçlerine saygı

- a. Geleneksel bilginin korunması için bireyler, topluluklar, yayıncılar ve geleneksel tekniklerin geliştiricileri tarafından uygulanabilecek olası yöntemler değerlendirilmelidir.
- b. İklim değişikliği, doğal afetler, göç ve yoksulluk gibi küresel sorunlar ve riskler ile baş etmek için dayanıklı geleneksel teknikler desteklenmeli ve bunların her ülkede kullanımları yaygınlaştırılmalıdır. Dayanıklı teknolojiler tespit edilmeli, enerjinin etkin kullanımını ve karbondiyoksit emisyonlarının azaltılmasını sağlamak için geleneksel bilginin kullanımı teşvik edilmelidir.
- c. Doğa ve insan kaynaklı risklere daha fazla maruz olan miras alanlarını ve kültür varlıklarını daha iyi koruyabilmek için, felaketlerin önlenmesine yönelik yapıcı’ toplu tepkilerin ve katılımcı eylemlerin gelişimi teşvik edilmelidir.

- d. Öğrenim sistemleri ve mevzuat ile desteklenen sürdürülebilir politikaların ve programların oluşturulması için iletişim ve yorumlama imkanları sağlanmalıdır.

4. Toplum odaklı koruma ve yereli güçlendirme

4.1 Mirasın zenginleştirilmesinde toplumun sürece katılması

- a. Topluluklar ile mirasları arasındaki bağ tanınmalı, bir topluluğun kendi mirasında bulunan değerleri ve bilgi sistemlerini belirleme hakkına saygı gösterilmelidir. Miras alanları, ister sit ister peyzaj olsunlar, ilişkili oldukları çeşitli topluluklar için farklı değerler taşıyabilir ve değer tespit süreci her grubu göz önüne almalıdır.
- b. Miras ile ilgili meseleleri ele almak ve yenilikçi sinerjiler yoluyla yeni değer dizgileri yaratmak amacıyla, çok sayıda paydaş arasında farklı düzeylerde işbirliği ağları kurulmalıdır.
- c. Miras koruma programlarının uzun vadeli sosyal etkilerini değerlendirmek için dinamik, esnek, kapsayıcı ve bütünlüklü ilişki kurma süreçleri harekete geçirilmelidir.

4.2 Mirasın korunmasında ve yönetiminde 'tabandan yukarıya' yaklaşım

- a. Formal planlama/yönetim sistemleri içerisinde topluluklara aktif bir rol vererek, korumaya dair karar-verme süreçlerinde bu toplulukların söz hakkı olmasını sağlamak önemlidir.
- b. Koruma alanındaki profesyonellerin rolü, topluluk-güdümlü koruma girişimlerine teknik danışmanlık sağlamak ve bir topluluğun mirası ile ilişkisinde kopukluklar olduğunda bu kopukluğu onarıcı olarak kabul edilmelidir.
- c. Yaratıcı tabandan-yukarı yaklaşımların temeli olacak şekilde, kalkınmanın 'insan' ölçeği yeniden öne çıkarılmalıdır.

4.3 Miras korumanın sürdürülebilir yerel sosyo-ekonomik gelişme ile bağlantısını kurmak

- a. Miras koruma, sürdürülebilir gelişme hedeflerine katkıda bulunmalıdır.
- b. (Ölçülebilir göstergelere dayalı) iyi uygulamalar desteklenmeli, mirasın refaha, sosyal bütünleşmeye ve sürdürülebilir ekonomik gelişmeye katkısı ile ilişkilendirilmelidir.
- c. Arzulanan gelecek tahayyüllerini gerçeğe dönüştürmek için, 'kitlese fonlama'^(c) gibi yenilikçi yaklaşımlar ve araçlar, topluluk ağları için pro-aktif bir rol geliştirmek için kullanılmalıdır.

5. Koruma uygulamaları için gelişmekte olan araçlar

5.1 Kültürel miras hedefleri yeni araçların gelişimini yönlendirmeli, bunun tersi olmamalı, böylece kültürel mirasın merkezi konumu pekiştirilmelidir

- a. Yeni araçlar ve teknolojiler, kendi içinde bir amaç olarak değil, koruma sürecinin çeşitli aşamalarını destekleyen yöntemler olarak görülmeli, kültürel mirasın bir insan hakkı olarak sahip olması gereken merkezi konumu gözetilmelidir.
- b. Koruma çalışmalarında özgünlüğün gözetilmesi amacıyla, teorik ve metodolojik hedeflere ve uygulamalara yönelik rehber ilkeler ve ilişki ağları oluşturulmalı ve paylaşılmalıdır.
- c. Teknoloji uzmanları ve miras alanındaki uygulamacılar, bilginin yöneticileri ve kullanıcıları arasındaki – teknolojik ama özellikle kültürel – kopuklukları gidermek için işbirliğini esas alan, disiplinlerarası araştırmalara (finansman politikaları ile ilgili olanlar dahil) yönelik rehber ilkeler geliştirilmelidirler.

5.2 Ortak kültürel gelişme için erişilebilir ve herkesi kapsayıcı yeni teknolojiler geliştirilmelidir

- a. Kültürler, bilgi, malzemeler, geleneksel ve yenilikçi teknolojiler arasında adil ve kazançlı bir denge sağlanması için yerel ve geleneksel bilgiye saygı duyulmalıdır.
- b. Korumada elde edilen sonuçları iyileştirmek için, hükümet dışı kuruluşların stratejik

ortaklıklardaki kilit rolü tanınmalıdır.

- c. Kültürel ve sosyal eşitsizliklerin aşılması için bilginin yayılmasına yönelik platformlar ve araçlar sağlanmalıdır ve paylaşılmalıdır.
- d. Mesleki çevrelerdeki tartışmalar aracılığıyla, koruma süreçlerindeki iyi uygulamaların alışverişine aktif katkı sağlanmalı, bu esnada mükerrer çabalardan kaçınılmasına dikkat edilmelidir.

5.3 İşlemlerin ve araçların işbirliğe yönelik standartlaşması ve sadeleşmesi sağlanmalıdır

- a. Sonuçlarının kesinliği, güvenilirliği ve doğrulanabilirliğinden emin olunan, ve hem coğrafyalar arasında hem de zaman içinde karşılaştırmalı analizlere imkan sağlanması için uluslararası düzeyde kabul edilen ve uygulanabilir araçlar geliştirilmelidir.
- b. Kültürel mirası belgeleme, koruma ve izleme işlerinde kullanılacak araçların, verimli bir döngünün parçası olarak benimsenebilmesi için, kullanıcı-dostu ve düşük-maliyetli teknolojilere öncelik verilmelidir.
- c. Kültürel mirası koruma pratiğindeki standartlara ve prosedürlere demokratik bir biçimde erişim sağlanması için, öncelikli olarak çevrimiçi araçlar ve 'açık kaynak'^(d) platformlar geliştirilmelidir.
- d. Teknolojilerin kültürel miras konusuna uyarlanmasında iyi tanımlanmış anahtar hedeflere karşılık gelmesi ve böylece koruma pratiğini iyileştirmeden sadece teknoloji sektöründe ilerlenmesi riskinden kaçınılması sağlanmalıdır.

Floransa, 14 Kasım 2014

Türkçe çeviri: A. Ege Yıldırım, İstanbul, 25 Nisan 2015

Türkçe çeviriye dair notlar:

- (a) Bu belgede kullanılan 'topluluk' terimi, Bildirgenin İngilizce metnindeki '*community*' terimine denk gelmektedir.
- (b) İngilizce metindeki '*holistic*' teriminin karşılığı olarak 'tümel' ve 'bütünsel' sözcükleri kullanılmıştır.
- (c) İngilizce metindeki '*crowd-funding*' terimine denk gelmektedir.
- (d) İngilizce metindeki '*open source*' terimine denk gelmektedir.